Published and distributed under permit (No. 797), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXIX. | ЧИСЛО 64. | ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПЯТНИЦЯ, 18-го МАРТА, 1921.

VOL. XXIX. | No. 64. | JERSEY CITY, N. J., FRIDAY, MARCH 18, 1921. | THREE CENTS

Український День в Пасейку, Н. Дж.

МЕЙОР МІСТА ПАСЕЙКУ НАЗНАЧИВ УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ НА ЗБІРКУ ДЛЯ ГОЛОДУЮЧИХ УКРАЇНЦІВ В ҐАЛИЧИНІ.

Пасейк, Н. Дж., 16. марта, 1921.

На прошеннє о. Льва Левицького, голови Українського Комітету всіх Українців в Пасейку, Н. Дж., власти міські позволили на український день („Теґ Дей") на **16-го цьвітня, 1921.** Мейор міста видасть проклямацію до всіх мешканців міста Пасейку із заохотою до складання жертв на нещасних потребуючих помочі Українців у Східній Галичині. Від нас тепер залежить вислід українського дня! Кождий, хто зве себе Українцем, най стає до роботи! Час короткий, праці много! Кожда свідома Українка най голоситься до Комітету Запомогового! Жінки і дівчата українські, покажіть ділом свою любов до рідного краю! Голосіться до роботи сейчас! Вас просять нещасні земляки! Імена Ваші будуть записані золотими буквами вдячности, як тут так і в старім краю!

Український Запомоговий Комітет всіх Українців в Пасейку, Н. Дж.

Юнії лагодяться до зелізничого страйку.

СПРАВА ЗАПЛАТИ ЗЕЛІЗНИЧИХ РОБІТНИКІВ НЕЗМІНЕНА.

НЮ ЙОРК, 16. марта. — Зелізничі компанії, котрим не вдалося наклонити робітників до принятя зарядженої ними знижки заплати, постановили предложити свої домагання федеральній зелізничій робітничій раді в Шікаґо. Вони мають просити раду, щоби вона постановила завести тимчасом від першого цвітня знижену платню.

Представителі зелізничих юній заявили, що вони свого становища не зміняють, що вони далі думають, що зниженне платні не оправдане, та що вони далі будуть боротися проти зниження.

Представителі юній нефахових робітників заявили, що вони будуть боротися всіми силами проти зниження їх платні, тим більше, що провідники чотирох великих зелізничих юній запевнили їх, що ті юнії поможуть їм в страйку, якби до нього дійшло.

Урядники юнії заявили також, що розголошувана зелізницями вістка, що буцімто юнія робітників, працюючих у відділі удержання зелізних доріг Ню Джерзі Сентрал, згодилася на знижку, є неправдива.

ТАКОЖ В РІЗНИЦЬКІМ ПРОМИСЛІ ГРОЗИТЬ СТРАЙК.

Юнії орґанізуються до великої боротьби проти великих різниць.

ШІКАҐО, 16. марта. — Урядники десятьох головних юній робітників, що працюють по різницях по всій Америці, котрі відбувають тут свою конференцію, заявили, що їх орґанізації попруть усіми силами юнію „Ди Амалґамейтид Ордер оф Міт Катерс енд Бучерс Воркерс оф Норт Америка", якби ся орґанізація постановила вийти на страйк. Резолюція конференції заявляється за повною моральною та матеріяльною помочію, а урядники кажуть, що другі юнії просто постановили вийти на страйк для симпатії.

КОНФЕРЕНЦІЯ У ВАШІНҐТОНІ.

На конференції у Вашінґтоні, котра має відбутися в найблизчий понеділок на поклик секретаря (міністра) праці Дейвиса, мають представляти робітничі юнії Денис Лейн, секретар юнії Міткатерс, та Редмонд С. Бренен з Канзас Сити, авдокат неї юнії. Юнії припоручили їм домагатися від властителів різниць, щоби вони додержали сеї умови, яку вони зробили з юніями, а котру вони самовільно поломали. Юнії приняли також резолюцію, котра взиває секретаря (міністра) торговлі та секретаря рільництва примушувати різників придержуватися умови.

МІНІСТЕР ПОЧТ ХОЧЕ, ЩОБИ ПОЧТОВІ УРЯДНИКИ БРАЛИСЯ ДО СУСПІЛЬНОЇ РОБОТИ.

ВАШІНҐТОН, 15. марта. — Ґенеральний постмастер Гейс видав свої перші інструкції до почтових урядників в Злучених Державах. Межи инчим взиває він урядників, щоби брали участь в суспільній роботі, щоби приставали до ріжних місцевих орґанізацій та в них працювали. Спеціяльно поручає їм торговельні палати.

Він каже, що почтові урядники повинні при всіх нагодах навчати публику, щоби адресувала листи подаючи докладну адресу з числом дому та іменем вулиці; щоби вкидала листи вчасно і кілька разів на день, а не відкладала висилку усеї почти раз на день; щоби подавала зворотну адресу, бо з нею лист скоро вернеться, коли його не можна буде доручити; щоби всі вартісні посилки реджіструвати; щоби гроший не посилати листами, але почтовими моней ордерами.

ЗРІСТ ЧИСЛА РОЗВОДІВ НЕПОКОЇТЬ НЮЙОРКСЬКИХ ЗАКОНОДАТЕЛІВ.

ОЛБАНІ, 16. марта. — Сенатор нюйорської леґіслятури, Лаквуд, занепокоений великим числом розводів, вніс резолюцію, котра приказує нюйорській леґіслятурі почати слідство над розводами, та над тим, який вплив мають вони на відношення родичів до дітий. Се слідство має перевести комісія, до котрої має увійти двох послів та двох сенаторів нюйорської леґіслятури, та пятьох членів, іменованих ґубернатором нюйорського стейту.

ЗУДАРЕННЄ ДВОХ КОРАБЛІВ НА МОРЮ.

У второк коло пів до десятої вечером, двайцять миль від міста Атлентик Сити зударилися зі собою в густій мраці корабель „Мадаваска", перевозовий корабель американської армії, та „Інвинсибел", котрий належить до федеральної перевозової ради („шипінґ борд"). „Мадаваска" їхав з Манілі до Ню Йорку, а „Інвинсибил" їхав з Ню Йорку до Норфовк, у Верджінії. Через зударенне вода залляла відразу один переділ корабля „Мадаваска", котрого катастрофа ушкодила в дуже небезпечне місце, бо під водою. Думаючи, що корабель затоне, капітан „Мадаваски" приказав усім пасажирам надіти пояси безпеченьства та держати усі лодки на поготівлю, щоби спустити їх на воду. Корабель „Інвинсибел" стояв коло нього, неушкоджений, ждучи, що може треба буде йому ратувати потапаючих. Тимчасом іскрові телеґрафічні прилади обох кораблів працювали ревно, розсилаючи на всі боки заклики о поміч. Кілька менчих кораблів з поблизьких портів рушило на допомогу. Тимчасом капітан „Мадаваски" оглянув свій корабель близче і переконався, що він так скоро не затоне, і що скора поміч вратувати може також дещо з ладунку. „Мадаваска" належала колись до лінії Гамбурґ-Америка і має містоти 9,410 тон.

ВЕЛИКІ БОГАТСТВА В ПРОВІНЦІЇ МАНІТОБІ, В КАНАДІ.

Підчас дебати в манітобському соймі стверджувано великі природні і мінеральні богатства північної Манітоби, головно в околицях Флин Флон, куди проектується будову зелізничої лінії. Зріст околиці буде великий.

СПИС ЛЮДНОСТИ В КАНАДІ.

З Отави, Онтеріо, столиці Канади, повідомляють, що в Канаді відбудеться сього року спис людности. Поназначувано вже списових комісарів для всіх провінцій Домінії. Домініяльне Статистичне Бюро видало лісти іменованих комісарів для західних провінцій з виїмкою Манітоби, якої ліста буде оголошена пізнійше.

МІЖНАРОДНЯ КОНФЕРЕНЦІЯ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА В ЖЕНЕВІ.

З Вашинґтону, Д. К., доносять, що 12. марта на пароплаві „Імператор" відїхало чотирох американських делеґатів на Десяту Міжнародню Конференцію Червоного Хреста, яка розпічнеться в Женеві, у Швайцарії, 30-го марта с. р. Делеґація складається з голови Центрального Комітету др. Феранда, заступника голови граничної діяльности, др. Гіла і членів Екзекутивного Комітету, Водсворта і Ската. До згаданої делеґації в Парижі має ще прилучитися голова американської комісії в Европі, Роберт Е. Олдс. Остання Міжнародня Конференція Червоного Хреста відбулась 1912 року, у Вашингтоні. З причини світової війни представники Червоного Хреста не могли скорше зібратись і теперішня конференція має до полагодження богато пекучих справ. Загально сподіваються, що вона принесе велику користь не лише поодиноким народам, але й всьому людству.

МУРИН ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО СТРАШНОГО УБІЙСТВА.

До убійства пані Вилсон, котру найдено неживу в Перт Амбою, признався 22-літний мурин Джордж Вашінґтон Найт. Арештовання Найта доконано на основі інформацій, поданих одним кондуктором від стріткари, котрий зізнав на другий день по убійстві, що в той самий час, коли мало скоїтися убійство, до стріткари, котру він вів, всів молодий мурин, обваляний болотом і кровю. Він був зденервований і нетерплячий, і дав йому 25 центів, щоби їхав скоро. Коли кара доїхала до Кліфвуд, він висів поспішно. Поліція пішла до хати Найта і ту застала жінку Найта, котра призналася без довгого опору, що се її муж дав її перстень з діяментом, зрабований з убитої пані Вилсон. Від одного мурина поліція відобрала годинник убитої, котрий Найт продав йому за півтретя доляра, стративши усі гроші в грі в кістки. Після таких інформацій поліція уже не мала трудности в арештованю убійника. Тепер його мусять стеретги в тюрмі, бо бояться, що обурені білі будуть намагатися злінчувати його.

МІНІСТЕР ПОЧТ ПРИЗНАВ ПОЧТОВИМ РОБІТНИКАМ ПРАВО ОРҐАНІЗАЦІЇ.

ВАШІНҐТОН, 16. марта. — Ґенеральний постмастер Гейс відбув нині конференцію з представителями почтових урядників, на котрій говорено про умови праці. В той спосіб міністер почт признав робітникам почти право орґанізуватися та говорити через своїх представителів, отже признав їм право, яке через вісім літ заперечував міністер почт кабінетів президента Вилсона. При кінці конференції заявив міністер почт, що спільні конференції уряду та робітників почтових вирівнають неодно непорозуміннє межи ними.

СУД ВІДКИДАЄ ПАПЕРІ, ЗАБРАНІ БЕЗПРАВНО.

НЮ ЙОРК, 16. марта. — Підчас розправи проти Павла Манка, обжалованого за анархізм, суддя відкинув доказ з документів, котрі поліція забрала з його дому без варанту (судового дозволу). Коли обжалований сказав, що папері, які поліція предкладає як доказ проти нього, забрано з його дому без приказу властий, суддя заявив, що він таких паперів не може допустити як доказ, бо американська конституція не дозваляє робити ревізію в домі без дозволу судових властий. „Анархія є найогиднійший злочин", — говорив суддя, — „але хочби чоловік поповнив не знати який злочин, конституція Злучених Держав постановляє, після якої процедури мається поступати проти нього. Поліційні власти, котрі не придержуються сих постанов, допускаються грубого нарушення конституції Злучених Держав".

КРАСІН НЕ ВІРИТЬ В УСПІХ УМОВИ.

ЛОНДОН, 17. марта. — Леонід Красін, російський большевицький торговельний представник, котрий підписав умову з англійським правительством, сказав, що годі ще покищо думати про віднову торговельних зносин Росії з Англією, поки не вияснится, чи російське золото і товари не будуть арештовані, коли прибудуть до Англії.

ФРАНЦІЯ НЕ ВІРИТЬ У ВАРТІСТЬ АНҐЛІЙСЬКО-РОСІЙСЬКОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ УМОВИ.

ПАРИЖ, 16. марта. — У французьких урядових кругах не вірять в успішність і вартість торговельної умови між Анґлією і російським советським правительством, але кажуть, що на будуче вона може мати значіннє для Анґлії, бо вона перша мати-ме торговельний ринок в Росії.

БОРОТЬБА З АЙРИСЬКИМИ ПОВСТАНЦЯМИ.

ДАБЛИН, (столиця Ірляндії), 14. марта. — Тут страчено через повішенне 6 ірляндських провідників повстанців. В часі страчення великі товпи Ірляндців уклякло на улицях і молилось.

ДОБЛИН, 15. марта. — В улицях Даблина тривала двогодинна боротьба, в якій убито 4 особи.

ВІРМЕНСЬКИЙ СТУДЕНТ УБИВ БУВШОГО ТУРЕЦЬКОГО ПРЕМІЄРА З ПІМСТИ ЗА ВИМОРДОВАННЄ ТУРКАМИ ТИСЯЧІВ ВІРМЕН.

БЕРЛІН, 16. марта. — Убийник бувшого турецького великого везира, Талаата паші, є вірменський студент Соломон Тейлієріян.

Убивши Турка вистрілом з револьвера, він кликав: „То не я убийник, то він убив тисячі невинного вірменського народу! Тепер мій нарід свобіднійше відітхне, як дізнається, що сей злочинець вже не є між живими!"

Тейлієріян оповів також, як Турки убили у Вірменії, в Малій Азії, його старого батька і матір. Він відімстився за убитте родичів і тисячів братів і сестер, убитих Турками в його рідному краю.

АНҐЛІЯ ГОДИТЬСЯ, ЩОБИ РЕДАКТОР ГАВРІ БУВ АМЕРИКАНСЬКИМ АМБАСАДОРОМ В ЛОНДОНІ.

ЛОНДОН, 17. марта. — Британське правительство дало сьогодня свою формальну згоду на іменованнє полковника Джорджа Б. Гаврі, амбасадором Злучених Держав у Великій Британії.

ВБИЛИ ЗОЛОТНИКА, ЩО ОПИРАВСЯ РАБУНКОВИ.

На золотничий склеп Абрагама Гариса в Ню Йорку напало двох бандитів, загнали його револьверами до комнати поза склепом, привязали його до крісла, закнеблювали йому уста і почали рабувати крамницю. Але Гарис не дав за вигpану; по довгім шамотанню увільнив свою одну руку, дістав зі стола револьвер і почав з розбишаками боротьбу, котра скінчилася його смертю. Розбишаки втекли з добичею в диямантах вартости понад 2000 долярів.

Німеччина до тижня має зложити біліон марок.

АЛІЯНТСЬКА КОМІСІЯ ВІДБУДОВИ ДОМАГАЄТЬСЯ 1 БІЛІОНА МАРОК В ЗОЛОТІ І РЕШТИ З 20 БІЛІОНІВ ДО 1. МАЯ.

Німеччина каже, що вже заплатила.

ПАРИЖ, 17. марта. — Аліянтська Комісія Відбудови в ноті до Німеччини в справі сповнення 235 § мирового договору, зажадала, щоби німецьке правительство заплатило до 23. марта с. р. 1 біліон марок в золоті відшкодовання.

Гроші мусять бути зложені в „Банку Франції", „Банку Анґлії", або в „Федеральнім Резервовім Банку Злучених Держав".

До дня 1. мая с. р. Німеччина має доповнити виплату 20 біліонів марок в золоті.

Комісія відбудови оставила Німеччині реченець до пропозиції щодо сплати решти із суми 20 біліонів до дня 1. цвітня с. р. Німеччина може зробити предложенне про заграничну позичку в цвітні.

Комісія каже, що Німеччина відказується платити решту з 20 біліонів, заявляючи, що вона вже заплатила цілу ту суму.

ФРАНЦУСЬКИЙ ПРЕМІЄР КАЖЕ, ЩО НІМЦІ МАЮТЬ ВЕЛИКІ СКАРБИ.

ПАРИЖ, 16. марта. — Премієр Бріян, відповідаючи на запити в французькому парляменті в справі лондонської конференції над німецьким военним відшкодованнєм, сказав, що як аліянти будуть сильні і зеднані, то Німці відкриють, що вони (Німці) мають несподівані скарби.

Німців побито, казав він, але вони того не бачать.

Повстанці в Кронштаді держаться сильно.

ПОВСТАННЄ, КАЖУТЬ, ЗОРҐАНІЗУВАВ ВІКТОР М. ЧЕРНОВ, ПРОВІДНИК СОЦІЯЛІСТІВ-РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ.

КОПЕНГАҐА, столиця Данії, 16. марта. — В кріпости Кронштаді є тепер 50.000 людий, а се число зростає щодня.

Так сповіщає один член Американського Червоного Хреста, як доносить сюди депеша з Гелсінґфорсу, столиці Фінляндії.

Залога в Кронштаді одержує подостатком артикулів поживи, а амуніції має на три роки.

Тутешня часопись „Політікен" подає, що революцію в Кронштаді зорґанізував **Віктор М. Чернов,** провідник соціялістів революціонерів, котрий був в кабінеті Керенського міністром рільництва, а потім був головою перших російських установчих зборів, які большевики розігнали. Кажуть, що він веде переговори з правим крилом большевиків, з метою, щоби зробити советське правлінне більше демократичним.

ТРОЦЬКИЙ КАЖЕ, ЩО В ПЕТРОҐРАДІ НЕ БУЛО ЖАДНОГО ПОВСТАННЯ.

ЛОНДОН, 16. марта. — Лев Троцький, большевицький міністер війни, сказав в розмові в Москві, що „ціла бесіда про повстанне в Петроґраді та про бомбардованне міста є дурною фантазією".

Він додав, що „Петроґрад є таксамо неосяжний для замаху контр-революції як і для кріпости Кронштаду".

Анґлія підписала із советською Росією торговельну умову.

ОБІ ДЕРЖАВИ МОЖУТЬ ВІДНОВИТИ ВЗАЇМНІ ТОРГОВЕЛЬНІ І ПОЧТОВІ ЗНОСИНИ.

Большевики прирікають здержатись від своєї пропаґанди поза Росією, а особливо в британських кольоніях.

ЛОНДОН, 16. марта. — Сьоґодня рано підписано тут торговельну угоду між представниками британського правительства і російського советського правительства, на підставі якої обі держави можуть відновити торговельні зносини.

Британське міністерство торговлі змінило деякі точки договору, які передше були перепоною для остаточного приняття умови.

В умові є приняте условє, що большевики здержать всяку свою пропаґанду поза своїми границями та що Анґлія буде невтральною у внутрішних справах Росії.

Зокрема зобовязується російське советське правительство здерхатись від бунтовання азійських народів проти британських інтересів, а спеціяльно в Малій Азії, Персії, Афґаністані та Індії.

Британські горожани, що є в Росії, і російські горожани, котрі находяться у Великій Британії, дістануть дозвіл вернутися домів, як вони схотять.

Обі сторони годяться не бльокадувати себе взаїмно і не робити відріжнень в торговлі, хиба такі, які є для других країв.

Кораблі в пристаннях обох держав мають бути трактовані таксамо як кораблі других держав.

Умова дає дозвіл дотупу до держав тим особам, котрі мають виконувати умови, з виїмкою одиниць, які були би небажані котрійнебудь з обох держав.

Обі держави відновлять телеграфічні і почтові зносини.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES.		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На рік	$10.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДЕ РІЖНИЦЯ?

Недавно відбулася в Парижі конференція ріжних визначних московських проти-большевицьких діячів. Були на ній і представителі партії соціялістів-революціонерів, котра має великий вплив серед дрібного московського селяньства; були й представителі соціял-демократів меншевиків, себто ті соціялісти, що противляться большевизмови; були також ріжні ліберали, як Мілюков, що представляють російську буржуазію, одним словом, зібралися усі майже противники московських большевиків, майже усі, котрих большевики лають контрреволюціонерами, буржуазією, білою ґвардією.

На тім зїзді ухвалено ріжні резолюції про те, на яких основах має опертися реорґанізація Росії по упадку большевицького режіму.

Яке відношенне сих буцімто установчих зборів до України?

Збори станули на становищи єдности та неподільности старої імперії російських царів. Всі народи, що належали до Росії, мають далі належати до неї, а права вони дістануть такі, на які згодиться пануюча нація, Москалі.

Мимоволі насувається порівнанне анти-большевиків з большевиками, „революції" з „контрреволюцією", „пролетаріяту" з „буржуазією". Яка ріжниця у відношенню до України межи большевицьким правительством та московськими меншевиками, соціялістами-революціонерами та лібералами?

Позволимо собі знов навести у відповідь слова людий, котрі, будучи самі большевиками, тим краще знають московських большевиків. „Нова Доба", віденський орґан закордонної ґрупи української комуністичної партії, так пише про се питанне:

„В одному тільки руська контрреволюція цілком погоджується з руськими комуністами: в національному питанню. Тут у всіх руських людей без ріжниці політичних і соціяльних напрямків зворушлива єдність, спільність, згода, — єдиний національний фронт. Руські комуністи отверто й цинічно пишуть в своїй пресі про свої „завдання зібрання руської землі", инчими словами про пригнічення недержавних націй. Се завданне ними втіляється у форму „федерації", де державність недержавних націй глузливо й безцеремонно нищиться озброєною силою під прикрасні згуки чудесних резолюцій III. Інтернаціоналу про право самоозначення націй „вплоть до отделения".

„Руська контрреволюція в цьому питанню без ріжниці відтінків цілком солідарізується з своїми комуністами. Вона теж проголошує „федерацію", розуміючи її так само, як руські комуністи. І до чого доходить єдність і однодумність „руських людей" усіх політичних таборів, для цього треба переглянути арґументації їх проти, наприклад, самостійности України. Руські комуністи арґументують необхідність єдности України з Росією історичними й економічними звязками, нерóзривностю інтересів, а особливо тим, що Україна без Росії ніяк прожити не може (Україна без Росії!). Та самісенька арґументація у кадетів, у есерів.

„Для руських комуністів уся українська революція й боротьба українських мас за свою цілковиту національну волю, що найкраще забезпечується в своїй державній незалежности, є просто контрреволюцією, петлюровщина.

„Руські есери в своїй пресі прагнення українського народу до свого визволення, до самостійного державного істнування, вважають теж петлюровщиною, справою Німців, Поляків, чимсь штучним, протиприродним. А ми знаємо, що ще до революції всі чорносотенці називали український визвольний національний рух вигадкою Німців. Таким чином революція привела і руських комуністів, і руських „соціялістів", і руських лібералів до руського поштенного чорносотенства, до зворушливого обєднання на цьому пункті всіх „руських людей".

Коли уже комуністичний орґан закинув завиванне ватою та отверто назвав річ по імени, а большевиків зрівняв, як треба, з московськими чорносотенцями, то чи треба кращого приміру на те, до чого доводить московська націоналістична нахабність?

НОТА Д-РА ЕВГЕНА ПЕТРУШЕВИЧА ДО ЛІҐИ НАРОДІВ

В СПРАВІ МІЖДЕРЖАВНОГО СТАНОВИЩА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Нотою з дати: Женева, 28. падолиста, 1920, звернулась Делеґація Української Національної Ради Східної Галичини до Ліґи Народів з просьбою, **допомогти Східній Галичині до можливо скорого здійснення права національного самовизначення, відповідно волі українського народу яко переживаючої більшости тамошнього населення: жити самостійним державним життем, та взяти в оборону український нарід Східної Галичини: негайним усуненнем самовільної польської окупації з того краю.**

З уваги, що в найблизших днях збирається Висока Рада Ліґи Народів на свої засідання, котрих предметом має бути також справа політичної долі Східної Галичини, вважає Українська Національна Рада Східної Галичини за вказане внести отсе доповненне до згаданої петиції з 28. падолиста 1920:

1. Східна Галичина яко частина території бувшої австро-угорської монархії належить до сих національних областий, котрих державне становище досі ще не вирішене Найвисщою Радою Мирової Конференції.

2. Постановою з 25. червня, 1919, призволила Найвисша Рада Мирової Конференції, щоби польська армія продовжала свої воєнні операції проти большевиків аж по ріку Збруч, але під виразними застереженнєм, що сим не пересуджується політичного становища Східної Галичини.

3. З того приводу польська армія посунула свої операції воєнні на схід аж по ріку Збруч і таким способом в місяці липні, 1919. Східна Галичина найшлася під фактичною окупацією Польщі.

4. Тоді постановою з 11. липня, 1919, прирекла Найвисша Рада Мирової Конференції право самовизначення для населення Східної Галичини, не означуючи реченця, в котрім се право буде переведене.

5. Відтак сан-жерменським мировим договором з 11. вересня, 1919, постановлено, що всі права до тих територій бувшої Австро-угорської монархії, котрі лежать поза новими границями Австрії, а не зістали признані ніякій державі, переходять на держави Антанти, то значить до розпорядимости Найвисшої Ради Мирової Конференції (артикул 91). **Найбільшою з сих територій є Східна Галичина.**

6. Виконуючи отсе право признала Найвисша Рада Мирової Конференції постановою з 8. грудня, 1919, **Західну Галичину** яко територію з більшостю польського населення Польщі, а **щодо Східної Галичини,** котра є етноґрафічно українською територією зі значно переважаючою більшостю українського населення, — **не видано до нинішнього дня ніякого рішення.**

7. А коли з приводу воєнного конфлікту між Польщею і Росією мала бути скликана загальна конференція до Лондону для вирішення східно-европейського питання, то на нараді в Спа, 11. липня, 1920, постановлено покликати до сеї конференції також заступників Східної Галичини, аби остаточно вирішити державне становище сеї території, але наслідком тодішнього становища совітської Росії не могла відбутись загальна кнференція в Лондоні і тому **справа Східної Галичини далі стала невирішена.**

8. Також договором, заключеним в Севр, 10. серпня, 1920, між державами Антанти з одної сторони а Чехо-Словаччиною, Румунією, Угорщиною і Польщею з другої сторони, **визначено постійну границю для тих держав, а також осібно для Східної Галичини, чим стверджено, що Східна Галичина є окремою державою територією. але ще остаточно не вирішено про її державне становище.**

9. Та на мировій конференції в Ризі, столиці Латвії, 24. вересня, 1920, заявила Делеґація совітської Росії, **що признає державну независимість Східної Галичини,** на прінципі горожанського демократичнім, признаючи, що в Східній Галичині нема советських орґанізацій, та що переважаюча більшість всего населення тої території домагається державної самистійности, — але про те дальше не вирішено державного становища Східної Галичини, бо делеґація Польщі відповідає на се, що Мирова Конференція в Ризі не має компетенції вирішувати про державне становище Східної Галичини.

Тому справа Східної Галичини далі остала не вирішена, а тимчасом вже другий рік остає отся етноґрафічно українська територія з пяти міліонами населення під не авторизованою польською військовою і цивільною окупацією, що некультурним способом винищує український нарід

10. Колиж Росія формально зреклася всяких претенсій до Східної Галичини на користь незалежної східно-галицької держави, та воєнні операції большевиків проти Східної Галичини є виключені, **прийшов уже той час, щоби Найвисша Рада Мирової Конференції, на підставі артикулу 91 сан-жерменського мирового договору, виконала своє право і по думці принципу самовизначення остаточно вирішила державне становище Східної Галичини яко самостійної держави, що запоручує рівні права всім своїм горожанам без ріжниці національностий, — бо тільки отсе становище відповідає волі всего населення Східної Галичини.**

Тому Українська Національна Рада Східної Галичини внесла до Найвисшої Ради Мирової Конференції ноту з дати: Відень, 8. лютого, 1921, котрої копію долучується, а в котрій просить про остаточне вирішенне державного становища Східної Галичини, та у всякім разі домагається негайного усунення польської окупації того нещасного краю.

З отсих причин зволить Висока Рада Ліґи Народів, узгляднюючи представлені безрпавні обставини, в яких загибає український нарід під насильною окупацією:

Признаючи Східній Галичині право державного самовизначення відповідно волі українського народу, яко значно переважаючої більшости тамошнього населення, жити самостійним державним життем, — заявитись за можливо скорим здійсненнем сього права згідно з принципом мира, проголошеним побідними державами та в ціли збереження життя українського народу на його галицькій землі; підняти в імя людскости, культури і справедливости вказані заходи до негайного усунення польської окупації зі Східної Галичини.

Висока Рада Ліґи Народів добуде собі велику вдяку всього українського народу, коли своїми добродійними заходами причиниться до сего, щоби покласти конець тяжким терпінням українського населення Східної Галичини.

Вкінці долучується представлення про українську владу Східної Галичини.

Відень, 12. лютого 1921.

Др. Евген Петрушевич, в. р.
Президент Української Національної Ради Східної Галичини.

ХТО ПРАВИТЬ РОСІЄЮ І УКРАЇНОЮ?

(Надіслана стаття).

В „Укр. Безмозких Вістях" вичитати можна що дня цілу копицю фраз про те, що ріжниця між „совдепією" а рештою світа є та, що нібито в „совдепії" правлять робітничо-селянські „совєти" (ради). Робітничо-селянська революція, що вибухла саме тепер в великій части Росії, є найліпшим доказом, чи се є правда. Бож кличем сеї революції є: „Геть з комісарами! Геть з їх самовластєм! **Привернути власть совєтів! Привернути власть робучого народу!"**

Значить: робочий нарід у Росії (і на Україні) починає саме тепер боротьбу против нового царизму, царизму комісарів, а за правом народа, за демократією, за совєтами. Значить: „Укр. Безмозкі Вісти" брехали і брешуть, впираючи в легковірних читачів, що нібито в „совдепії" править нарід.

Хто є ті „комісарі" та на кім вони оперли своє самодержавє, се вже виказано нераз не словами, а числами. Ось-так на Вкраїні на 45 міліонів населення всіх „комісарів" враз з їх цілою „партією" є всего тільки 15.000 душ — в тім 90% Жидів, що передтим були собі звичайна „буржуазія".

За царя робили вони ґешефт на буржуазних бізнесах: гандлювали, вели банки, зичили гроші, вели процеси, шахрували і т. д. — та були великі „русскіє". Бо так казав ґешефт!

Як були Німці на Вкраїні, а власть гетьмана була сильна, то вони так само робили буржуазні бізсени, але вже казали, що вони „тоже укгаїнци". Бо так казав ґешефт!

За Директорії вони нарікали на неї, бо не могли вже робити шахрайських ґешефтів. Тому вони знов пригадали собі, що вони „русскіє" люди. Як Директорія накладала руку на їх шахрайські бізнеси і часом замкнула якого шахрая до арешту, то вони зараз кричали, що то „антисемітизм" та „переслідуваннє русских".

Як большевики сунули на Вкраїну, отся здеморалізована ґешефтярська сволоч причіпилась зараз до большевицької поли та крикнула „ми тоже русскіє большевики! бий Українців!" А що українська демократична і соціялістична інтеліґенція зорґанізувала серед народу великі народні кооперативи, через що жидівська буржуазія тратила ґешефт, то сі пявки тепер крикнули: „бий кооперативи! бий українську інтеліґенцію! Кооперативи се буржуазія! Українська інтеліґенція се буржуазія!"

Большевицькі лади на Вкраїні були дуже на руку тим новопеченим „большевикам України" (звертаємо увагу, що вони не звуть себе „українськими комуністами", але „комуністами України"!). Аж тепер зачався добрий ґешефт для них! Хто став комісарами? — Вони! Хто є „чрезвичайка" (тайна поліція)? — Вони! Хто завідує харчовими доставами чи реквізиціями? — Вони! Хто краде притім на власну користь? — Вони! Хто, користаючи з централізації харчових справ, завів тайний гандель живностию (краденою з державних маґазинів!)? — Вони!

То само, що вони робили ще за царя чи за гетьмана, роблять вони і тепер.

Та часом котрийсь з них за якесь більше шахрайство попаз до криміналу. А тепер то саме вони є „власть" і тих людий, що хочуть дивитись їм на палці, вони виправляють на другий світ. А се їм легко приходить: Бо „комуністи України" Моріц Хайкес є „комісарем" харчової управи повіту, а другий „комуніст України" Самон Цвібельдуфт є „комісарем" чрезвичайки повіту. А звісно, що рука руку миє та крук крукови ока не виклює. Ой, справді бо се чорні круки, що обсіли Україну.

Зрештою, що то довго балакати. Возьмім лише в руки спис самих головних „комісарів", що правлять тепер Росією і Україною:

Правдиве назвиско:	Прибране назвиско:	Народність:
Апфельбавм	— Зиновєв	Жид
Бронштайн	— Троцкій	„
Цедербавм	— Мартов	„
Черноморднік	— Черноморскій	„
Драпкін	— Ґусєв	„
Фурстенберг	— Ґанецкій	„
Фонштайн	— Звездич	„
Фінкельштайн	— Літвінов	„
Фельдманн	— Владиміров	„
Фундаментскі	— Бунаков	„
Ґіммер	— Суханов	„
Ґольдман (1-ший)	— Ізґоєв	„
Ґольдман (2-гий)	— Ґероєв	„
Ґольдберґ	— Мешковскій	„
Ґольденбах	— Рязанов	„
Гуревич	— Дан	„
Гайфант	— Парвус	„
Гарфельд	— Ґарін	„
Гінцбурґ	— Навт	„
Гофман	— Каміньскій	„
Йоффе	— не змінив назвиска	„
Коген	Вольдарскій	„
Кац	— Камков	„
Крахманн	— Заґорскій	„
Кляйхманн	— Солнцев	„
Левінзон	— Лапіньскій	„
Люріє	— Ларін	„
Мануїльскій	— не змін. назвиска	„
Нахамкес	— Стеклов	„
Натанзон	— Бобрев	„
Ортодокс	— Аксельрод	„
Розенфельд	— Каменев	„
Раковскій	— не змінив назвиска	„
Райн	— Абрагамович	„
Розенблюм	— Маклаковскій	„
Свердлов	— не змінив назвиска	„
Собельзон	— Радек	„
Сімон (жінка)	— Лебедева	„
Шульце	— Ґлазунов	„
Зільберштайн	— Богданов	„
Зімбар	— Мартинов	„
Зевін	— Пятницкій	„
і т. д. і т. д.		

Характеристична річ, що всі ті Нахамкеси, Розенблюми та Каци позміняли свої назвиска. Тай то ще як! Тепер вони чистої води „русскіє" та ще може й „православні": Богданови, Лебедєви, Ґероєви, Звездичі! Лише ті, що таки зроду носили назвиска славянської або якоїсь заграничної форми, як Раковскій, Свердлов, Мануїльскій, Йоффе, задержали їх без зміни. Чиж вже той сам факт зміни назвиск не доказує, що тут якась не конче чиста справа? Ми думаємо, що приміром колиби фінкельштайн мав лише ідею на ціли, то чомуби йому тепер називатись... Літвіновим?!

Ми не антисеміти. Ми осуджуємо як найострійше протижидівські погроми. Але чей кождий мусить сказати, що то не є ані природна ані справедлива річ, щоби Россією і Україною правили Жиди! Жиди творять лише 2½% населення всеї Росії, а около 6% всего населення України. Їм отже належиться тільки 2½—6% місць серед всіх „комісарів" — але не аж 90%!

Колиж така маса Жидів впхалася на посади „комісарів", то се найліпший доказ, що в „совдепії" нема по правді жадних виборів. Хиба остатний дурень повірить в то, щоби наші православні селяне і робітники на Вкраїні або мужики в Росії справді так на ґвавт вибирали собі самих Жидів на „комісарів". Се є найліпший доказ, що в Росії і на Україні не править нарід, але купка жидівської буржуазії, що тепер робить „ґешефт" під фірмою комунізму.

Тому там є тепер повстанне під кличем: Геть комісарів! привернути власть совєтів!

Аз.

Пишіть до „Свободи", що робить Ваша громада: чи збирає поміч для Галицької України; чи уладжує віча, концерти, представлення Напишіть також, як нічого не робить і подайте, чому Дописі написані коротко, виразно, читко, по одній стороні паперу і на картках невеликих, будуть все поміщені впору Довгі, нечиткі дописі, писані на великих картках паперу, мусять довго чекати своєї черги.

ГОСПОДАРКА РАКОВСЬКОГО НА УКРАЇНІ.

Ряд російських соціялістів видав до членів анґлійської робітничої делеґації до Росії відозву, в котрій. характеризують панованнє Раковського на Україні. Відозва називає Раковського правою рукою Леніна та меншевицьким перекінчиком. Відозва ся була видана в кілька тижнів по першій відозві сеї ґрупи про правлінне московських большевиків. В ній говориться таке:

„Щоби знищити соціял-демократичну робітничу партію, большевики придумали новий спосіб, котрий по раз перший ужив Г. Т. Раковський. Так зване українське правительство видало розказ, щоби без жадного суду вислати на границю Ґеорґії сімнайцятьох найенерґічнійших провідників російської соціял-демократичної робітничої партії на Україні. Межи ними були члени центрального українського комітету соціял-демократичної партії, товариші І. Бар, котрий колись був редактором інтернаціонального журналу „Ґолос", що виходив в Парижі в час війни; Зорогович, Штерн, Рубцов, добре відомий провідник робітничих юній металевих робітників; Шулпін, провідник майнерської робітничої юнії; та член харківського комітету партії Борис Малкін. Десятьох других товаришів засуджено в той самий час без суду на примусову працю в концентраційнім таборі „аж до кінця горожанської війни" себто (безконечно). Межи сими є добре відомий соціял-демократичний провідник та член комітету промислових юній Астров, трейд юніоність Коробков з Одеси, члени київського партійного комітету; Чижевський та Кухін-Оранський (добре відомий соціялістичний письменик, котрий пристав добровольцем до большевицької армії на початку польської війни) та визначні лідери харківської юнії склепових помічників Бабин та Ґросман.

„Більшість тих згаданих товаришів арештовано в Харкові дня 19. вересня підчас окружної конференції російської соціял-демократичної робітничої партії.

„Кількох соціял-демократів, провідників промислових юній в місті Кременчук, прогнано до Ґеорґії. Ради промислових юній в Кременчуку розвязано, а на їх місце позавязувано комітети з членів комуністичної партії.

„Тими способами Г. Т. Раковський, котрий відграє огидну ролю менщевицького ренеґата, думає зиницити вплив добре зорґанізованої соціял-демократичної робітничої партії на українські робітничі маси".

ЛИСТИ З ГАЛИЧИНИ.

I.

(Сей лист писаний у Вапівцях, перемиського повіту до односельчан в Шикаґо, Ілл.).

. . .Нераз жаль мені за Вами всіми, бо знаєте, що наш нещасливий український нарід потребує грамотних і свідомих людей, особливо в теперішних часах, коли богато наших що найліпших людей сидить по бараках в Домбю коло Кракова, в Тухолі коло Познаня, і по інших місцях, де держать їх на вигублення.

262 церкви спалено в Ґаличині.

Тяжку долю, і то дуже тяжку, переживає наш нарід. 262 церкви є спалених, а найбільше в перемиському повіті, бо 42. І ніде не будують. А що сіл спалених було, годі подати число, але можна сміло сказати, що в цілій Східній Галичині нема села, в котрім бодай кілька хат не було би спалених. Навіть в Карпатах, між лісами і дебрами кипів бій і горіли села. Наші Вапівці мали велике щастя, що лише кілька хат згоріло.

Систематичне нищення українства.

В цілій війні найбільше вигинуло Сербів і Українців, так від куль, як ще більше від ріжних слабостей. Але бодай Серби мають вже спокій і діждалися того, чого навіть не сподівались, про що навіть не мріяли. А ми? Боже, Боже вскую мя оставив — сказав Ісус Христос, умираючи на Хресті. Так і ми можемо сказати! Але ні! Бог нас не оставив. Пролята кров, жертви, муки, побої, які терпіли і терплять наші по бараках, не пійдуть марно. Якби ви там за морем знали, як наших били, катували в 1919 році в бараках на брославській улиці в Перемишлі, в Пикуличах і т. д., за те що хтось у своїй рідній мові промовив, то вам стиснулобся серце, а кулак. . .

І то не думайте, що так робили лише з Українцями інтеліґентами; так збиткувались і над селянами і навіть над женщинами. „Дай му в мордев, бо он по руску муві". — Це не Німці поступали так з нами, але наші сусіди, давні знакомі, навіть — як кажуть — вони з нами „єдней вяри католіцкей". . .

Товариства наші понищили, школи наші позабирали на свої касарні і шпиталі, хоч мають касарень досить, ще з австрійських часів. Ґазети наші заказали друкувати, а як яка виходить, то кожде друге число конфіскують, щоби видавці друкували другий наклад того числа і через те поносили подвійні кошта. На почті пропадають часописи і не доходять до передплатників, хиба раз або два на тиждень.

Як переводять парцеляцію ґрунтів.

Тепер згадаю Вам про одну важну річ. Польський уряд (пани і їх поплечники) постановив парцелювати фільварки, але продають тільки польським хлопам Мазурам, а Українцеви не вільно купити, хоч ми понад 600 літ обробляли ті панські лани. Лиш де Мазур не хоче купити, бо лихе, там пустять і Українця до купна. В нашій околиці розпарцелювали Острів, Кіньківці, Уйковичі, Оріхівці, а всьо Мазури, тільки на Бовині трохи взяли наші Бовинці, а трохи лісні Поляки, а це тому, що лихе поле. І так всюди в Східній Галичині роблять.

Дорожня в порівнанню з платнею.

Маємо наразі спокій, але ніхто не вірить в той спокій. Всі очікують чогось нового. Хочби з того заключають, що не йде до ліпшого, але до гіршого. Навіть в природі дієсь навиворіть. Вже в жовтні, перед Покровою, були морози до 15 степенів Реоміра, що ніколи не бувало. Посуха триває вже три місяці, пшениця не посходила задля посухи, тільки дуже рані жита зеленіються.

Страшна дорожня на всьо іде вгору. Жита і пшениці ніде не купить. Вправді, жито не зародило, а пшеницю хто має трохи, то не спродає. Грошейдрібних, навіть зелізних вже не видати, тільки самі паперові марки. За одного доляра дають вже 500 марок (29. падолиста 1920), а ще тому два тижні давали 300 марок. Бачите, як то скоро падає марка.

На Бовині платили за морг поля 15.000 марок, а в Журавци 30.000 марок. Робітник в тартаку має 40 до 50 марок денно, а дівка в дворі 15 марок. Корець пшениці коштує 4.000 до 4.500 марок. Віз понад 10.000 марок. Коні ріжно — від 20.000 вгору.

ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ.

XI.

Ревізія марксизму.

Як звісно, **цілию соціялізму є заведенне комунізму, то є спільности всіх середників продукції** (землі, вод, лісів, копалень, фабрик, машин, варстатів, зелізниць, кораблів, магазинів і т. д.). Соціялізм отже містить в собі вже й комунізм. Хто є соціяліст — є тим самим і комуніст. Ріжниця між тими двома поняттями є лише та, що слово „соціялізм" є ширше, бо відноситься до **всего** будучого ладу — так до форми власности, як і до форми продукції (коллективізму), натомість слово „комунізм" є вузше, бо означає **лише** форму власности. Звідки то одначе пішло, що тепер дехто противуставить ті два поняття, розуміючи щось инше під „комуністом" ніж під „соціялістом"?

Вже яких 20 літ тому в Німеччині була сильна наукова суперечка в партії соціял-демократів поміж ученими Бернштайном та Давідом з одної сторони, а ученим Кавцким і провідниками партії Бебелем та Лібкнехтом (старшим) з другої сторони, за правдивість деяких наук марксизму. Бернштайн і Давід казали, що наука Маркса відкрила богато правди що до економічно-соціяльного життя народів, але що Маркс таки в дечім помилився. Маркс і Енґельс предсказували ще 1848. року в „Комуністичнім Маніфесті", а дальше в инших своїх творах, що великий капітал пожре менші капітали, знищить середну власність, сконцентрує продукцію і спролетаризує (замінить в пролетар) весь нарід. Бернштайн і Давід виказували, що се не сповнилось, хоч від часу, як Маркс се заповідав, минуло пів сотні літ. Навпаки! вони статистичними датами (числами) і фактами з життя виказували, що дрібна і середна власність та дрібне ремесло ані не думають вмирати, але навпаки, ще й ростуть!

Ось-так Давід виказав, що в рільництві йде якраз противний соціяльний процес (розвій), ніж се марксизм заповідав. **Замість до концентрації (скуплення) землі в руках купки земельних дуків, йде якраз до роздроблення великих посілостий на малі** (парцеляція). Се дієсь тому, бо дрібна господарка, де одна родина сама обробляє і дбає за свою землю, ліпше оплачуєсь, ніж велика, де пан робить чужими (платними) руками та де економи не дбають якслід за панське. Велика посілість процвитала лише доси, доки була панщина-даремщина або дуже дешевий робітник. Якже робочі сили з сіл пішли до фабрик і копалень, то пани-дідичі зачали банкротувати, а їх землю розпарцельовували селяне. Давід виказав, що від часів Маркса простір селянської землі в головних краях західної і середної Европи зріс о 50 і більше процент, а її продукція в порівнанню з панською зросла навіть о 100 і більше процент. До того ціна рільничих продуктів, а за тим і ціна землі, росте. Значить: дрібний селянин стає автоматично чим раз заможнійшим. Давід заключав з того, що **марксизм до рільництва не відноситься** та що сотки літ минуть, а хлоп не зникне. Навпаки: пани-дідичі зникнуть, а хлопська кляса зросте. І Давід казав: „Ми, соціялісти, не маєм навіть чого йти до хлопа з комунізмом, бо земля не фабрика ані колія. Хлоп своєї землі не зречеся, аби дати її до спілки зі всім народом. А що хлопів є міліони, то ми їх не примусимо до комунізму, бо не наша се сила — навіть, якби ми мали в парляменті і в краю більшість! Деж тоді диктатура пролетаріяту і комуністична держава, як їх заповідав Маркс?! Нам треба отже попустити трохи зі своїх думок та згодитись на дрібну хлопську власність, а скасувати лише велику власність. Тоді хлоп піде з соціялістами і не буде противитись соціялізації промислу (фабрик, копалень, зелізниць і т. п.), бо то його землі не зачіпає. З тих причин мусимо піддати Марксову науку ревізії (переглядови, поправці) та мусимо обмежити комунізм лише до промислу, копалень, лісів, вод — а не накидувати його хліборобству".

Зновже Бернштайн виказував, що **навіть в промислі марксизм не все пасує.** Бернштайн виказував колюмнами статистичних дат, що дрібний промисл та ремесло — перебувши крізу задля розвою великого промислу — прийшли знов до себе і зачинають знов рости. Пішло то з ріжних причин: по перше є такі галузи промислу, де великою машиною нічого не вдіє, але де треба живої людської руки, кермованої розумом і оком; по друге, в деяких галузях показалось, що людська рука зробить ліпше і танше, як машина; по трете явились нові людські потреби і тому також нові ремесла; по четверте, в деяких великих промислах треба підготовити матерял або докінчити виріб людською рукою при малім варстаті; а вкінци винайдено нові малі машини, гнані електрикою, якими можна працювати самостійно в малім варстаті. Поза тим є ще богато инших причин, які сприяють розвоеви дрібного ремесла. З того всего Бернштайн заключав, що і в промисловім життю не йде так дуже до концентрації капіталів, як Маркс і Енґельс завважали се ще тоді, як вони жили.

Що більше: Бернштайн виказав числами, що і в великім промислі не йде до концентрації капіталу, але навпаки: капітал у великім просмилі дробиться! За часів Маркса молодий ще тоді великий промисл був головно в руках поодиноких міліонерів. Але за півсотні літ се змінилось, бо ті міліонери показались грошево за слабі, аби гнати зростаючі скоро копалні, промисли чи зелізниці. Вони мусіли **замінити свої приватні підприємства на акційні спілки** (шерові компанії), щоби притягти людські гроші до великої промислової продукції і в той спосіб поширити продукцію. І щож Бернштайн знайшов? — Ото, що **більшість капіталу великих компаній в Анґлії, Франції, Белґії, Німеччині, Швайцарії, Австрії і т. д. не є власностию міліонерів-капіталістів, але дрібних людий:** ремісників, селян, робітників, робітниць, урядників, вдовиць і т. д. Кожен з них має малий уділ (шер) і є сам незаможною людиною; але що тих шерів є міліони, то вони дають далеко більше капіталу, ніж гроші капіталістів. Значить: компанійні копалні, зелізниці, фабрики і т. д. не є вже власностию кількох чи кількадесятьох міліонерів, але спільною власностию міліонів спільників (шеровців). Так само по великих банках: капітали, якими сі банки обертають, є власностию міліонів шеровців — дрібних, робучих людий, в значній части пролетаріяту.

З того всего Бернштайн заключав так: **Хоч концентрація великого промислу частию сповнилась, то однак концентрація капіталу в великім промислі не сповнилась.** Навпаки! Великий промисл є тепер власностию міліонів людий. Якже тут доконати вивласнення тих міліонів людий, коли прийде день диктатури пролетаріяту? Таж вони не згодяться на се! А се не дрібничка, бо їх є міліони. І тому Бернштайн учив: „Треба нам, соціялістам, доконати ревізії марксистичної програми, бо вона застаріла і життє показує щось иншого! Треба нам задержати в програмі лише вивласненнє великих капіталістів, а дрібних шеровців не зачіпаймо. Через то — правда — великі підприємства стануть лише в части державними (загальними, спільними), а в части остануть власностию міліонів дрібних шеровців. Се — що правда — не буде чистий комунізм. Але що робити? Інакше ніяк не переведемо сеї справи! Зрештою, не в тім річ, аби був чистий комунізм, але в тім, щоби люде не жили оден в великім добробуті, а другий в тяжкій біді та щоби люде не визиськували оден другого. Колиж дрібні шеровці є співвластителями фабрики чи копалні, то через те вони не перестають бути робучими людьми та не стають ще визискувачами. Се отже не псує рівности людий і дасться погодити з соціялізмом. Бо яка властиво ціль соціялістів? — Аби була справедливість між людьми! А чи вона буде через загальний комунізм чи лише через часткову соціялізацію, се вже менша з тим!"

Сі погляди Бернштайна і Давіда названо „ревізіонізмом", бо вели вони до ревізії (перегляду, поправи) марксизму та т. зв. максимальної (остаточної) програми соціял-демократичних партій. Старші марксисти — Кавцкий, Бебель і Лібкнехт — зачали полеміку (наукову суперечку) з ревізіонізмом, але програли її. Вправді на зїзді німецької соціяльно-демократичної партії старі максисти ще виграли і зїзд більшостию заявив, що стоїть при т. зв. „ерфуртській програмі", то є при програмі, ухваленій на першім зїзді партії в Ерфурті, а опертій в цілости на марксизмі. Але сталося се тому, що то був зїзд політичної орґанізації, де старі політичні провідники мали велику повагу. Натомісць на провінціональних зїздах партії, а головно на зїзді заводових робітничих юній (Gewerkschaften), де власне проводили самі робітники, ревізіонізм виграв. Практичні маси німецького робітництва думали собі: „Чи комунізм чи нè комунізм, чи чистий чи частковий лише — все нам одно, аби лиш була справедливість та рівність між людьми. Ліпше порозумітись нам з хлопами і з дрібними шеровцями, та вибрати середну дорогу, ніж зачинати непевну і руйнуючу ввесь край боротьбу за повний комунізм. А там, з часом, побачимо, що вийде: як розвій піде до повного комунізму, то добре, а як лише до повної демократії в промислі з частинним комунізмом, то друге добре. За се нехай морочать собі голову наші внуки, а ми того язиком не розвяжем. Се розвяже само життє".

Таке становище німецького робітництва є цілком природне. Свідомі німецькі робочі маси беруть річ практично. Вони волять — як то кажесь — воробця в руці, як журавля на небі. І вони волять хоч часткові але за то спокійні **реформи в напрямі соціялізму,** ніж насильну боротьбу за комунізм, що скінчилабись господарською руїною Німеччини і програною комунізму. Бо-ж се ясне, що якби прийшло до боротьби, то хлопи, ремісники, дрібні шеровці, — то є всі, хто щось трохи посідає — злучилибись разом з капіталістами і дідичами проти пролетаріяту, то є проти тих, що не мають нічого. А все таки ще в кождім европейськім краю (в Америці так само) ті, що щось посідають, мають значну більшість. Що більше! Навіть велика часть фабричних робітників-соціялістів стане проти насильного накинення комунізму. Чому? — Бо значна часть, може й половина, німецького робітництва посідає щось: або шери в компаніях, або кавалок землі з хатою, або ощадности в банку, або вкінци й одно і друге і трете. І жаден з них не хоче ділитись тим з другими чи з цілим народом. Кожен з них думає так: „Я то сам собі заробив трудом усего мого життя і лишу то моїм дітям; се **моя** кервавиця. А хто по неї посягне рукою, тому розвалю голову! Маркс Марксом — але моя праця то таки є **моя,** а не загальна".

Таке саме реформістичне становище заняло також робітництво Белґії, Італії, Швайцарії, Австрії та Чехії — самих найбільш культурних і промислових країв Европи. Воно пішло за „ревізіонізмом", не вирікаючись вправді комуністичного ідеалу, але й не думаючи накидати його силою. А анґлійське робітництво здавна вже стояло на становищі **реформи,** а не революції. На тім самім становищи стоять тепер також т. зв. меншевики і соціялісти-революціонери в Росії, а так само всі соціялістичні українські партії (соціял-демократи, соціялісти-революціонери, соціялісти-самостійники і радикали).*

* Що до решти українських партій, то і галицька трудова партія (бувші національ-демократи) і партії трудова та федералістів поділяють в дійсности се становище укр. соціялістичних партій, бо вони є за удержавненнєм всіх лісів, вод, копалень, зелізниць, пристаний, магазинів, ссипів і т. п. та за далекойдучими обмеженнями великого капіталу на річ робучого народу. Натомість партії хліборобів-демократів і републиканська є наскрізь буржуазні.

(Дальше буде).

Вплив нужди на фізичний вигляд людий.

Наше село щодо зверхнього виду, мало що змінилося. Дахи, соломою криті, поволи уступають перед дахівкою. Одіж мущин замінилась міською; дівчата держаться давної ноші.

Зріст людей, особливо дівчат, дуже мізерний. Богато дівчат, а навіть парубки — виглядають якби ще дітьми були, а вони вже мають понад 20 літ. Обясняю собі це тим, що мало їдять набілу, а виносять до міста на продаж, і через кепське відживлювання нидіють.

Наука для дітей відбувається в читальни, котра якимсь чудом уратувалась від знищення. Учить в ній учителька Українка по українськи, і то для мене найбільше задоволення, що читальня служить нашій справі.

НЕУДАЛА ЗМОВА НА РОЗДОБУТТЄ $20,000.

Ґерстел, ріелестейтовий купець в Ню Йорку, запізнався якийсь час тому назад з одним Стуартом, котрий, як йому казали, хоче купити землю десь на Стетен Айленд. Позавчора Стуарт дуже здивував Ґерстела, коли йому сказав, що він сам має купця на таку землю, і коли він попросить Ґерстела піти з ним до того покупця, котрий будучи калікою, лежить в ліжку. Ґерстел взяв собі до помочи свого спільника Бермана і всі три поїхали до дому окаліченого покупця. Коли приїхали до дому, слуга дому в уніформі запровадив їх до пана Флада, як мав називатися богатий каліка. Та пан Флад не був зовсім калікою. І він зараз приступив до бизнесу, питаючися прихожих, чи вони готові до справи. Ледво вони відповіли, що готові, як тут з кождого клозету в хаті вискочив чоловік, один з револьвером, другий зі штилетом, третий з револьвером. Вони зараз звязали Бермана, привязали його до крісла, закнеблювали йому уста, а Ґерстелеви казали виставити чек на 100,000 долярів. Як Ґерстел заявив, що він тільки гроший не має, вони казали написати йому чек на 20,000 долярів. Він написав. Двох розбишаків пішло міняти чек, а решта лишилася коло увязнених. За якийсь час вернули, не змінявши чека. Казали Ґерстелеви писати другий до другого банку, а потім післали його з одним розбишакою скешувати його в банку, лишаючи Бермана як заложника. Та ледво Ґерстел вийшов з дому, як він ударом пястука повалив на землю немилого товариша, і побіг до поліції. Поліція зараз увійшла до вказаного ним дому, де застала одного розбишаку, та увільнила Бермана. Увільнені нападені пішли домів, а поліція скривалася в домі, щоби підождати других розбишак. Однак вони не приходили і поліція мусіла розвести пошукування за ними по цілім місті.

НЮ ГЕЙВЕН І ОКОЛИЦЯ, ПОЗІР!

Перший раз в історії істновання Української Греко-Католицької Парохії в Ню Гейвен, відбудеся СВЯТА МІСІЯ при участи численного довколичного та подальшого Українського Духовенства.

Св. Місія розпічнесь в цю неділю, дня 20. марта, о 7. годині вечір, великим богослуженєм та місійною проповідею. Відтак тривати-ме повних чотири дні.

Що день Служба Божа з Причастієм, буде о 9. год. рано. Вечерами богослуженє о 7. годині, з місійними проповідями.

Перед і по богослуженях будесь слухати св. сповіди. В четвер вечір буде торжественне посвячене місійного хреста.

Церковні власти надали совершенний відпуст усім тим, що виповнять потрібні до того услів'я.

Позаяк це вже великодний час, тому всі чесні парохіяни викажуться карточками.

Найдорожші в Христі! Хай та св. Місія буде усім нам нагодою до обнови духовного життя, без котрого чоловік, після Христових слів — не може спастися.

Тому то воно єсть обовязком кождого Українця християнина користати з тої Божої ласки, св. Місії, бо вона многим з нас буде вже останною. Не лудім себе: єсть Бог, живе Христос котрий за кілька хвилин нас покличе до відвічальности — тож обновімся в Христі; послухаймо Вп. Проповідників та пізнаймо себе самих!

Повідомляєсь Українців з дальших околиць, що удідлиться їм всяких вказівок на місця. 63-5

Місійні памятки можна дістати на церковний гали.

о. Онуфрій Ковальський, парох.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ШИКАГО, ІЛЛ. Братство св. Димитрія, від. 301, повідомляє усіх своїх членів, що місячний мітинг відбудеться в неділю, 20. марта с. р. в галі церковній на Ірі стріт, при Робі стріт. Проситься усіх членів явитись на тім мітингу, бо є важна справа до залагодження. — П. Коваль, предс.; В. Мельник, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Товариство "Любов", від. 370, відбуде квартальний мітинг дня 20. марта на гали церковній, о годині 1. пополудни. Просяться всіх членів щоби прибули на час, бо є важні справи до полагодження і голосоване через референдум в справі календаря на рік 1922. — Я. Швець, предс.; М. Струганець, сек.; О. Маркіза, кас.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Братство св. Василія, від. 339, повідомляє своїх членів, що місячний мітинг відбудеться в неділю, 27-го марта, о годині 2. пополудни в домі Української Громади на Савті, під ч. 610 Савт Америкен Стр. Проситься всіх членів як найчисленнійше явитись позаяк єсть досить важних справ до полагодження. — І. Сорока, предс.; І. Сорока (с. Мих.), секр.; В. Скольський, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 cnts) за одно поміщення, за більше разів даєсь відповідний опуст. Двоя раз ове оголошення з 5 стрічок $1.00.—(